4-ՐՈՒ ԵՐԷԿԻ ՆԻՍՏԸ ՅԵՏԱՁԳՈՒԵՑԱՒ 24 ԺԱՄՈՎ

ՀԵՐԹԸՐ ՊԱՏՐԱՍՏ Է ՈՒԱՇԻՆԿԹԸՆ ՎԵՐԱԴԱՌՆԱԼՈՒ

سورية
جريدة يومية سياسية حرة
صاحب الامتياز ورئيس التحرير المسؤول
وانس يازجيان
حلب ص.ب ٨١٤ هاتف ١٣٩٩٠

ՍՈՒՐԻԱ
ՕՐԱԹԵՐԹ

PUB. HAROUT

ՀԵՌԱՁԱՅՆԻ ԹԻՒ 14632, ՆԱՄԱԿԱՏՈՒՓ ԹԻՒ 814

ԺԴ. ՏԱՐԻ
ԹԻՒ 3 [4116]
ՇԱԲԱԹ,
20 ՅՈՒՆԻՍ 1959

ԳԻՆ՝ 15 Ս. Դ.

ԺԸՆԵՒԻ ԺՈՂՈՎԻՆ ՃԱԿԱՏԱԳԻՐԸ
ԿԸ ՎՃՌՈՒԻ ԿՐՈՄԻՔՕՅԻ ՊԱՏԱՍԽԱՆՈՎ

ԱՐԵՒՄՈՒՏՔ ԿԸ ՋԱՆԱՅ ՀԱՒԱՆԱԿԱՆ ՁԱԽՈՂԱՆՔԻ ՄԸ ՊԱՏԱՍԽԱՆԱՏՈՒՈՒԹԻՒՆԸ ԲԵՌՑՆԵԼ ԽՐՈՒՇՉՈՎԻ ՈՒՍԵՐՈՒՆ

ԺԸՆԵՒ.— Երէկ կէսօրին, Սելուին Լոյտ և Անտրէի Կրոմիքօ իրենց ճաշը միասին առին և առանձնակի խօսակցութիւն մը ունեցան: Ոչինչ յայտարարուեցաւ այս մասին, բայց բրիտ. ձայնասփիւռի թղթակիցը կը հաղորդէ որ Զօրեքշաբթի գիշերուընէ ի վեր յուսահատութիւն կը տիրէ նոյնիսկ անգլիական պատուիրակութեան անդամներուն մօտ, որ ամենէն քիչ ազդուած ըլլալ կը թուէր վերջին տագնապալի օրերուն:

«Թայմզ» թերթի թղթակիցը կը հաղորդէ որ խորհրդաժողովը մեռնել վիճակ մը ունի, բայց վերջին հարուածը կը սպասուի Խրուշչովէն, երբ այս վերջինը իր նոր հրահանգները փոխանցէ Կրոմիքօյի:

ԺԸՆԵՒ.— Չորս արտաքին նախարարներու երէկի դռնփակ նիստը յետաձգուեցաւ այս իրիկուան, սովետական Կրոմիքօյի առաջարկին վրայ:

Յետաձգումի առաջարկը եկաւ այն պահուն, երբ սովետ նախարարը կը ճաշէր Սելուին Լոյտի հետ:

Աւելի առաջ, երբ արեւմտեան նախարարները առանձնակի հանդիպում մը ունեցած էին:

Յետաձգումի լուրը հրապարակուելէն մէկ ժամ առաջ, ամերիկեան օդանաւ մը հասաւ Ժընեւի օդակայանը, Քրիսթիըն Հերթըր Ուաշինկթըն տանելու համար:

Ամերիկ. պատգամախօս մը բսաւ որ օդանաւին գալը չէր նշանակեր թէ կը փորձուէր ճնշում բանեցնել Կրոմիքօյի վրայ: Փոխադրական օդանաւը եկած էր՝ նկատելով որ խորհրդաժողովը կրնար աւարտել այս շաբթուան վերջերը:

ԺԸՆԵՒ.— Տեղեկացուեցաւ երէկ գիշեր ուշ ատեն որ Կրոմիքօ յայտնած է Սելուին Լոյտի՝ որ երէկի նիստին յետաձգումը պահանջած է որովհետեւ մինչ այդ ի վիճակի չէ եղած հարկ եղած ուշադրութեամբ քննել Պերլինի մասին տրուած արեւմտեան նոր ծրագիրը:

Թղթակիցներ կը տեղեկացնեն, որ Կրոմիքօ թարմ հրահանգներու կը սպասէ Մոսկուայէն, պատասխանելու համար արեւմտեան առաջարկներուն: Պնդողներ կան, որ Խրուշչով նման հրահանգներ տալէ առաջ սպասած է սովետագերման բանակցութիւններուն վերջնական արդիւնքին:

Կը տեղեկացուի միւս կողմէ, որ այս պայմաններուն տակ անհրաժեշտ ըլլայ երկարատեւ բանակցութիւններ շարունակել Ժընեւի մէջ: Հետեւաբար, Արեւմուտք կրնայ առաջարկել որ նիստերը յետաձգուին հաւանաբար չորս շաբթուան պայմանաժամով:

ՓԱՐԻԶ.— Արեւմտեան մայրաքաղաքներու պաշտօնական պատգամախօսներն ու ձայնասփիւռները Զօրեքշաբթի գիշերուընէ ի վեր անընդհատ կը յայտարարեն որ Ժընեւի խորհրդաժողովին ճակատագիրը այժմ ամբողջովին վարչապետ Խրուշչովի ձեռքն է, նկատելով որ արեւմտեան նոր ծրագրին առթիւ նոր տալիք պատասխանէն կախում ունի ամէն բան:

Կ'ընդգծուի յամառօրէն, որ եթէ Կրոմիքօ մերժէ արեւմտեան ծրագիրը բանակցութիւնները ընդմիշտ խզուած պիտի ըլլան, մինչդեռ եթէ ընդունի բանակցիլ անոր յօդուածներուն շուրջ, խորհրդաժողովը կեանքի պիտի վերակոչուի ու հաւանաբար հնարաւոր ըլլայ հասնիլ մինչեւ գագաթնաժողովի հանդիպում:

ԳԱԳԱԹՆԱՅԻՆ ՀԱՆԴԻՊՈՒՄԸ ՅԱՋՈՂՑՆԵԼՈՒ ՊԱՀԱՆՋՆԵՐ

ԼՈՆՏՈՆ.— Ազգային Աշխատանքի Խորհուրդը, որ կը ներկայացնէ Աշխատաւորական կուսակցութիւնը, Աշխատանքի Միութիւնն ու համագործակցական միութիւնները, որոշում մը կայացուց, հրաւիրելով անգլեան և արեւմտեան մեծ պետութիւնները որ համաձայնութիւն գոյացնեն գագաթնային հանդիպումի համար, անկախ Ժընեւի բանակցութիւններուն արդիւնքէն:

Որոշումը կ'ըսէ ի մասնաւորի «Ժողովուրդները յուսահատութեան պիտի մատնուին, եթէ Արեւելք-Արեւմուտք բանակցութիւնները խզուին՝ գագաթնային հանդիպում գումարելէ առաջ»:

ՊՈՆՆ.— Արեւմտեան Գերմանիոյ շատ մը ընկերային կազմակերպութիւններ պահանջեցին կառավարութենէն որ իր կարելին ընէ՝ Ժընեւի բանակցութիւններուն դրական արդիւնք մը ապահովելու ուղղութեամբ:

Պողպատի արտադրութեան աշխատաւորութեան կէսէն աւելին որոշում մը ստորագրեցին, պահանջելով Գերմանիոյ հաշտութեան դաշնագրին գոյացումը և գերմանական կարեւոր հարցերուն կարգադրումը: Որոշումը յղուեցաւ Ժընեւի խորհրդաժողովին:

ԿՐՈՄԻՔՕ Կ'ԱՆՅԱՅՏԱՆԱՅ

ԺԸՆԵՒ.— Նիւ Եորք Թայմզ Փրես գործակալութիւնը կը հաղորդէ հետեւեալ հետաքրքրական լուրը:

Զօրեքշաբթի իրիկուան նիստէն վերջ, նշմարուեցաւ որ սովետ արտաքին նախարար Կրոմիքօ կ'ուղղուէր դէպի ամերիկեան դեսպանատունը, ուր կը գտնուէին ամերիկ. պատուիրակութեան անդամներն ու Պետական Քարտուղար Հերթըր:

Դեսպանատան անձնակազմը, ենթադրելով որ Կրոմիքօ կու գար իր պատասխանը տալու Հերթըրի՝ արեւմտեան վերջին ծրագրին, պատրաստուեցաւ յարգալից ընդունելութիւն մը ընծայելու անոր:

Շէնքի մուտքէն վերջ, Ամերիկացիք ի զուր սպասեցին Կրոմիքօյի ներկայանալուն մէջտեղ չեկար ան: Երկար փնտռտուքներէ վերջ գոյն գտան դեսպանատան ատամնաբոյժի սենեակին մէջ, նստած աթոռին վրայ, մաքրելու համար ատամները...

ՓԱՆՉԷՆ ԼԱՄԱ ԼՀԱՍԱՅԻ ՄԷՋ

ԼՀԱՍԱ.— Թիպեթի մայրաքաղաք Լհասայի մէջ ճաշկերոյթ մը սարքուեցաւ երէկ, ի պատիւ Թիպեթի նոր ազգապետ-կրօնապետ Փանչէն Լամայի, որ նոր վերադարձաւ Փեքինէն:

Ճառ մը արտասանելով Փանչէն Լամա ըսաւ որ Թիպեթի մէջ ժողովրդային մեծ խանդավառութիւն կը տիրէ, որովհետեւ երկիրը կը թեւակոխէ բարգաւաճումի դարաշրջան մը:

Ան աւելցուց որ աւատապետական և յետադիմական տիրապետութիւնը վերջ գտած է իր երկրին մէջ և միանգամ ընդմիշտ հաստատուած է դեմոկրատական վարչակարգ մը:

«Թիպեթցի ժողովուրդը տեւականօրէն բարեփոխումներ կը պահանջէր, շարունակեց ան, և հիմա որ սահմանադրական կարգերը հաստատուեր են ու ճզմուած է անթրեկչական ըմբոստութիւնը, բարեկարգումի համար թափուող ջանքերը աւելի քան երբեք օգտակար կը դառնան»:

ԱՐԵՒՄՏԵԱՆ ՆՈՐ ԾՐԱԳՐԻՆ ՊԱՏՃԷՆԸ

ԺԸՆԵՒ.— Երէկ, Ժընեւի մէջ հրատարակուեցաւ արեւմտեաններուն կողմէ Պերլինի մասին Կրոմիքօյի տրուած ծրագրին պատճէնը, որմէ կը պարզուի թէ արեւմտեանները կը խոստանան իրենց արեւմտեան Պերլինի զօրամասերը պահել միայն սովորական զէնքերու տակ:

Ինչպէս ծանօթ է, Կրոմիքօ պահանջութիւն յայտնած էր որ այս գունդերը կրնային սպառազինուիլ կորիզային զէնքերով: Արեւմտեան ծրագիրը կը ճշդէ նաեւ որ արեւմտեան Պերլինի զօրամասերը պիտի պահուին իրենց ներկայ թիւով՝ 11,000ով, միաժամանակ խոստանալով այդ թիւը պակսեցնել, եթէ պայմանները թոյլատու ըլլան:

Արեւմտեանները կ'առաջարկեն նաեւ Զօրերու յանձնախումբ մը կազմել՝ հսկելու համար արեւմտ. Պերլին երթեւեկին մէջ յայտնաբերուող դժուարութիւնները, պայմանաւ որ այդ հարցերուն մէջ կարծիքն առնուի նաեւ Արեւմտեան Գերմանիոյ մասնագէտներուն:

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՔԵՅՓ ԹԱՈՒՆ.— Հարաւային Ափրիկէի Տըրպին քաղաքին մէջ բուռն կռիւներ տեղի ունեցան ոստիկանութեան և 3000 սեւամորթներու միջեւ. կան մեռեալներ և վիրաւորներ:

Բախումները ծայր տուին երբ կին սեւամորթներ յարձակեցան պահերու վրայ և փճացուցին գործքարիկարեար քանակութիւններ:

Ոստիկանութիւնը կրակ բացաւ հաւաքուող ամբոխին վրայ, երբ կարելի չեղաւ զանոնք ցրուել սպառնալիքներով:

ՏԸՊԼԻՆ.— Տը Վալերա, որ 21 տարի վարեց Իրլանտայի վարչապետութիւնը, երէկ նախագահ ընտրուեցաւ 7 տարուան համար:

ՍՈՒՐԻԱԿԱՆ ԳՕՏԻԻ ԵՐԿՐԱԳՈՐԾԱԿԱՆ ԵՒ ԱՆԱՍՆԱՊԱՀԱԿԱՆ ԶԱՐԳԱՑՈՒՄԸ

Սուրիական Գօտիի երկրագործական Նախարար Ահմետ Հաճ Եունես Գործադիր Խորհուրդի նախագահութեան յանձնեց կարեւոր տեղեկագիր մը, ուր կը յիշատակուին երկրագործական զարգացման յատուկ առաջարկներ և կենդանական հարստութիւնը շատցնելու ազդու միջոցառումներ, որոնք գործադրութեան պիտի դրուին այս տարուան ընթացքին:

ՄՇԱԿԵԼԻ ՀՈՂԵՐԸ

Դամասկոսի մէջ կը տեղեկացուի պաշտօնական աղբիւրէ, որ ոռոգումներու լոյսին տակ պատրաստուած նոր ծրագիրները մշակելի պիտի դարձնեն մէկ միլիոն հեքտար տարածութեամբ հողամաս:

Էլ Ղապի ծրագիրը պիտի ոռոգէ 72,000 հեքթար, Խապուր գետի ծրագիրը՝ 190-130,000, Մաարիպի ծրագիրը՝ 6000, իսկ Էլրոկի ծրագիրը՝ 5000 հեքտար հող:

Զանազան այս ծրագիրները հնարաւորութիւն պիտի տան կրկնապատկելու Սուրիական Գօտիի մշակելի հողերուն տարածութիւնը և պիտի բարձրացնեն 30,000 բնտանիքներու կեանքի մակարդակը:

ՆԻՔՍԸՆԻ ՄՈՍԿՈՒԱ ԱՅՑԸ

ՈՒԱՇԻՆԿԹԸՆ.— Պետական Քարտուղարութիւն հրաւիրուեցաւ ամերիկեան դեսպանը, անոր հետ քննելու համար փոխ նախագահ Նիքսընի Մոսկուա այցելութեան վերաբերեալ խնդիրներ:

ՍՈՎԵՏԱԳԵՐՄԱՆ ԲԱՆԱԿՑՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ՎԵՐՋԱՑԱՆ

ՄՈՍԿՈՒԱ.— Վարչապետ Խրուշչով երէկ առաւօտ Քրեմլինի պալատին մէջ վերջին հանդիպում մը ունեցաւ Արեւելեան Գերմանիոյ ղեկավարներուն հետ: Կը կարծուի որ այս տեսակցութեան ընթացքին վերջնական կարգադրութիւններ եղած են Պերլինի և գերմանական միւս հարցերուն շուրջ:

Հանդիպումին ներկայ եղան Արեւել. Գերմանիոյ վարչապետ Օթթօ Կրոթվոհլ և սովետ վարչապետի տեղակալ Անաստաս Միկոյեան:

Կը սպասուի որ այսօր պաշտօնական հաղորդագրութիւն մը հրատարակուի սովետագերման բանակցութիւններուն արդիւնքը պարզող:

ՖՐԱՆՍԱ ԿԸ ՍՊԱՌՆԱՅ ԱՐԱԲԱԿԱՆ ՕԴԱԿԱՅԱՆՆԵՐՈՒՆ

ՓԱՐԻԶ.— Ֆրանսական շրջանակներ ուշի ուշով կ'ուսումնասիրեն այն միջոցառումները որոնք ձեռք պիտի առնուին այն պարագային երբ ալճերական օդանաւեր թռիչքներ կատարեն Ֆրանսական հողամասին վրայ:

«Քոմպա» թերթը կը գրէ այս մասին, թէ Փարիզի կառավարութիւնը ուղղակի կամ անուղղակիօրէն պիտի իմացնէ արաբական երկիրներուն որ Ֆրանսա յարձակում պիտի գործէ օտար երկիրներու պատկանող բոլոր այն օդակայաններուն վրայ որոնք տեղ տուած են ալճերական օդանաւերուն:

ՄԵԾ ԳՈՐԾԱԴՈՒԼ ՍՊԱՆԻՈՅ ՄԷՋ

ՄԱՏՐԻՏ.— Սպանիոյ Ցեղափոխութենէն ի վեր ընկերային ամենէն վատթար օրերը կ'ապրի այսօր Սպանիա: Ֆրանքոյի իշխանութեան դէմ կազմակերպուած է 24 ժամուան ընդհանրական գործադուլ մը:

Սպանիոյ համայնավար կուսակցութեան ընդհ. քարտուղարը ձայնասփիւռէն կոչ ըրաւ ժողովուրդին որ նեցուկ կանգնի գործադուլին, որ «ուղղուած է տիգաթէզութեան, աղքատութեան եւ թշուառութեան դէմ, ի խնդիր ազատութեան եւ ազգամիջեան համակեցութեան»:

Սպանական կառավարութիւնը կը ջանայ գործադուլին առաջքը առնել՝ զանգուածային ձերբակալութիւններ կատարելով.

Նիւ Եորք Թայմզ Փրես գործակալութիւնը կը հաղորդէ որ վերջին երկու շաբաթներու ընթացքին ձերբակալուած են աւելի քան 150 անձեր:

Վերջին պահուն կը տեղեկացուի, որ երէկ առաւօտ ըսկըսող գործադուլը ձախողած է, կառավարական շատ խիստ միջոցառումներու հետեւանքով:

ՀԱՅՖԱ ԽԱՐՍԽԱԾ ՕՏԱՐ ԲԵՌՆԱՏԱՐ ՆԱՒԵՐ ԿԸ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԻՆ ԱՆՑՆԻԼ ՍՈՒԷԶԻ ՋՐԱՆՑՔԷՆ

ՓԱՐԻԶ.— Նաւային լրատուական շրջանակներու մէջ կը հաստատուի որ զանազան ազգութիւններու պատկանող բազմաթիւ բեռնատար նաւեր ներկայիս խարսխած են իսրայէլեան Հայֆա նաւահանգիստին մէջ, բեռնաւորուած իսրայէլեան ապրանքներով, որոնք կը պատրաստուին անցնելու Սուէզի Ջրանցքէն:

Այս շրջանակները կ'աւելցնեն որ իսրայէլեան կառավարութիւնը համաձայնութիւն գոյացուցեր է այս նաւերուն սեփականատէր զանազան ընկերութիւններու հետ, վնասուց հատուցում տալու համար անոնց այն պարագային՝ երբ այս նաւերը յապաղումներու ենթարկուին, վար դրուելով Սուէզի Ջրանցքին առջեւ:

ԳՐՈՂՆԵՐՈՒ ՃԱԿԱՏԱԳԻՐԸ

ՊՈՐԻՍ ՓԱՍԹԵՐՆԱԿ

Չեմ գիտեր, կը ճանչնա՞ք այս մարդը... Ես իրմով հետաքրքրուեցայ երբ լսեցի թէ հարկադրուեր է մերժել Նոպելեան մրցանակը։ Չկա՛յ աւելի մեծ պատիժ քան զրկել միտքի մշակը իր հունձքէն։

Խեղճ մարդ, տարիներով թուղթ է քերթեր, աչքի լոյս է թափեր, հոգին մաշեցուցեր եւ թերեւս անօթի օրեր անցուցեր (ընդհանրապէս գրողներու ճակատագիրն է այս պարագան) եւ երբ ձիթենիի ճիւղի մը հանդիպի, սախրուի գլուխը ծռել եւ անցնիլ տակէն։ Քաղաքականութեան փշոտ արահետներէն խոյս տուած են միշտ խելացիներուն ձգելով ժամավաճառութիւնն ու անօգուտ սպառումը։

Հոս խօսքս կը դառնայ գրողի մը շուրջ որ մէջտեղ հաներ է Աստուածաշունչի չափ հաստ գիրք մը «Տօքթ. Ժիվակօ», 650 էջնոց համեստ արտադրութիւն, կարծեմ արժանի որեւէ վարձատրութեան... Գլխարկնիս կրնանք վերցնել եւ բոպէ մը ամփոփուիլ։ Բաւական ժամանակ վարանեցայ այդ հսկան ձեռքս առնելէ առաջ. գրելէս ի վեր, զբաղումներս թոյլ չեն տար ինծի երկար ընթերցումներու գերին դառնալ, որովհետեւ երբ գիրք մը սկսիմ կամ մինչեւ վերջին տողը կը կարդամ եւ կամ երկրորդ տողէն մէկդի կը շպրտեմ զայն։

Ակնոց կրող դատապարտեալներու կարգը անցնելէս ի վեր, վեց ամիս կ'ընէ որոշած եմ այլեւս խնայել աչքերուս լոյսին եւ շատախօսութիւններու զոհ չերթալ, բայց գիրի սէրը յաղթեց վարանումներուս։ Երկիւղածութեամբ կը կշռեմ այս հատորը որ իտալերէնի թարգմաներ են Ֆրանսերէնի. էջերը կը պարունակեն 42 տող՝ քառասուն սանդիմէթր լայնքով թուղթերու վրայ։ Հո՛ն մխրճուողը կրնայ խաղաղ ձմեռ մը անցընել՝ առանց նկատի առնելու դուրսի բուքին ու փոթորիկի մը բռնուած ըլլալուն։

Չեմ սիրեր ամբոխը, խոյս կու տամ փոշիէն եւ աղմուկէն, այս գիրքով ինկայ չախորժած մթնոլորտիս գիրկը։ Կը կարդամ անվերջանալի դժուարին անուններ եւ մականուններ. գտեցէ՛ք եւ մտէ՛ք բաբելոնեան աշտարակէն ներս։ Ֆէրաբօնթովիչ, Հիմաղեաւինովիչ, Թիքօնօվնա, Սամուէլխաթօվ, Իբօլիթօվիչ, Կոլլիուլին, Ավէրքիէվիչ, Մարքէլօվնա եւ դեռ խորթին յորջորջումներու երկար տողանցք մը որ հեղինակը հաճեր է տալ գիրքի սկիզբէն ու բացատրել անոնց դերերն ու ազգականական կապերը։

Որքա՞ն հեռու եմ Տօտէի Սաֆոէն եւ Ժօրժ Սանտի Էնտիանէն, թէեւ վարժուած եմ Պալզաքի հերոսներուն, բայց ոչ մէկ նմանութիւն ցարդ կարդացած գիրքերուս հետ, եթէ ոչ Աստուածաշունչին ուր դէպքերն ու դէմքերը առատօրէն կը ներկայանան մեզի։

Երեւակայեցէ՛ք վակնէրեան երաժշտութիւն մը, փոթորիկէ յետոյ պայծառ երկինք, ճիշդ այս տպաւորութիւնն ունեցայ երբ սկսայ գիրքը։ Քիչ մնաց անդին ձգէի՝ մտածելով — ռուսական սալատ մը...։ Բայց ինչ ընտիր սալատ, համեմուած հազուագիւտ աղանդերներու մանեակով։ Ամէն բանէ խօսեր է ան եւ ամէն անհատի մտածումներէն նմոյշներ կու տայ, առատօրէն բաշխելով միտքի սնունդ՝ անօթի ձգելու համար ընթերցողը։ Թերեւս պղպեղը շա՛տ ցանած ըլլայ ընկերային հարցերը շօշափած պահերուն. բայց կարդացողներու ախորժակ բանալու կը ձգտի այդ համեմը եւ միա՛յն պատճառ ունեցողներու լեզուն կրնայ այրել։

Պորիս Փասթերնաք ահաւո՛ր շատախօս մը է, բայց գրաւիչ խօսակցութիւններով բռնի՛ կ'առեւանգէ զինքը մտիկ ընողը։ Պատմութիւնը կը սկսի գերեզմանատունէն, ուր փոսի մը առջեւ տասը տարեկան տղեկ մը կու լայ մօրը գերեզմանին վրայ։ Փասթերնաք պաշտօնական հանգամանք մը տուած է իր գիրքին, սեւ շղարշով զգեստաւորելով իր գործը՝ փիլիսոփայութիւններու տարափը բանալէ առաջ։ Վստահ եղէք թէ յաճախ պիտի շփոթիք եթէ կարդաք այս գիրքը։ Պիտի մտածէք թէ դժոխային է ան՝ (Պորիս) թէ իրօք աստուածային շունչով օժտուած եւ արժանի Նոպելի ուշադրութեան։

Քանի մը էջերէ վերջ, յոգնած կը զգամ գլուխս, դարձեալ կը վերադառնամ իր ոճին որ խենթ է, յարուկ եւ պերճախօս։ Շատեր կրնան մտածել թէ անօգուտ բաներու մասին ժամավաճառ եղած է ան իր նկարագրութիւններու ընթացքին. ես հակառակը կը մտածեմ, ճի՛շդ է, հաճելի է մարդոց խօսակցութիւններն ու բնական արտայայտութիւնները անսեթեւեթօրէն պատմուած, սակայն որքա՞ն ազնիւ են եւ ընտիր էակներու տրամադրութիւնները եւ անոնց ապրումներու բացատրութիւնները բնութեան մեղմիկ գիծերու կողքին։ Ահաւասիկ քանի մը տողեր պատմութեան սկիզբէն։

— Կ'երթային, կ'երթային շարունակ եւ երբ կը դադրէր սգաւոր երգը, կարծես կը լսուէին իրենց ոտքերէն ձիերու սրունքներու եւ հովին շունչը երգը շարունակող։ Անցորդները կը քաշուէին մէկ կողմ. ծաղկեպսակները համրելէ վերջ կը խաչակնքուէին։ Զո՞վ կը թաղեն... կը պատասխանէին իրենց «Ժիվակօ» բայց ո՛չ նէ,՝ բայց նա՛։ Տէրտէրը ձեռքով խաչակնքելէ, վերջ, նետեց առաջին բուռ մը հողը Մարիա Նիքոլայեւնայի վրան։ Ցեառյ արդարներու շունչով Հայրմեր և արշաւը սկսաւ։ Դագաղը գոցեցին, վար իջեցուցին, սկսաւ հողին տեղատարափը անձրեւի պէս։ Փոքր բլրակ մը բարձրացաւ գերեզմանին վրայ։

Ինչպէս կը տեսնէք, ոճը սահուն է, կտրուկ և պատկերալից, թոյլ չի տար հոն մխրճուողին քնանալ։ Որբի մը պատմութիւնը մի՛ կարծէք, նախաբան մըն է ասիկա՝ բաւական ազդեցիկ։

Փարիզ (Շար. 1) ՎԵՆԻՒՍ

ՊԻԿՈՒՄԻ ԿԵԱՆՔԸ ԱՂԱ ԽԱՆԻ ՀԵՏ

ԻՆՉՊԷ՛Ս ԸՆԴՈՒՆԵՑԻ ԻՍԼԱՄՈՒԹԻՒՆԸ

Նստեցանք այլազան կերակուրներով լեցուն սեղանի մը շուրջ։ Աղա Խան անմիջապէս զգաց թէ ի՛նչ կ'անցնէր իմ մտքէս այդ պահուն, թէ մտքովս կը բաղդատէի մեր կերածը ու հրապարակի վրայ գտնուող աղքատներուն կերածը։ Ան գլուխը շարժեց, ինծի հասկցնելով որ գուշակած էր մտքէս անցածը, ապա սպասեակը կանչեց ու ըսաւ.

— Սեղանին վրայ գտնուող բոլոր պնակները վերցուր ու անոնց մէջ գտնուող կերակուրները բաժնէ ժողովուրդին, իսկ մեզի բեր անոնց կերած միսէն ու բրինձէն։

Սպասարկողը անոր հրամանը գործադրեց ու մեզի բերաւ ժողովուրդին միսէն ու բրինձէն։ Մեծ ախորժակով ճաշել սկսայ մինչ Աղա Խան սկսաւ իսլամական կրօնքին մասին խօսիլ։

— Մեր յարանուանութեան անդամներուն թիւը այսօր 10 միլիոնի կը հասնի։ Անոնք կ'ապրին Փաքիստանի, Հնդկաստանի, Պիրմանիոյ, Սէյլանի, Իրանի, Աֆղանիստանի, Սուրիոյ և հարաւային Ափրիկէի մէջ։

Ես Մուհամմետ մարգարէի սերունդէն եմ։ Մարգարէին հօրեղբօրորդին՝ Հիւսէյն Իպն Ալի իր աղջիկը Ֆաթիմէն ամուսնացուց Իրանի վերջին թագաւորներէն մէկուն հետ, Իսլամութեան նոր տարածման շրջանին։ Այս սերունդը հասաւ Ֆաթիմեաններուն, որոնք Եգիպտոսի վրայ իշխեցին երկու դար, ապա գաղթեցին Իրան, ուր կարեւոր դիրքեր գրաւեցին։ Մեծ հօրս հայրը՝ Շահ Խալիլ Ալլահ նշանակուեցաւ Քերմանի կառավարիչ։ Անոր մահէն ետք, իրեն յաջորդեց տղան՝ Աղա Հասան Ալի Շահ։ Իրանի այդ ժամանակի Շահը զայն Քիումի և Մահալաթի կառավարիչ նշանակեց. ապա իր աղջիկը տուաւ անոր, որմէ ետք կայսերական պալատին մէջ ճանչցուեցաւ որպէս Աղա Խան։ Այս անունը անկէ վերջ մեր ժառանգական մականունը դարձաւ։

Թագաւորին մահով, Աղա Հասան Ալի Շահ կորսնցուց իր պաշտպանը, ապա երեւան եկաւ օրուան վարչապետին ատելութիւնը իրեն հանդէպ, վէճեր ծագեցան անոնց միջեւ, որոնք կռիւի վերածուեցան։ Մեծ հայրս չկարենալով դիմադրել վարչապետին յարձակումներուն, մեծ թիւով հետեւորդներ իր հետ առնելով Աֆղանիստան գաղթեց, անկէ ալ Պոմպէյ, ուր հաստատուեցաւ և իր ժողովուրդը կազմակերպեց։ Աղա Ալի Շահ յետագային իմամութիւն ժառանգեց։

Աղա Ալի Շահ հայրս էր, ես ալ անկէ ժառանգեցի իմամութիւնը։ Գիտե՞ս քանի տարեկան էի երբ զիս իմամ նշանակեցին. ութ տարեկան էի։

— Բայց ի՞նչ կ'ընէիր այդ տարիքիդ։

— Ոչինչ, բացի ուսանելէ։ Աշխարհի անցուդարձերուն կը հետեւէի փոքր տղու մը հետաքրքրութեամբ ու կը սորվէի ինչ որ ուսուցիչներս ինծի կը սորվեցնէին։

Երբ 9 տարեկան էի՝ զիս Նորին Վսեմութիւն կոչեցին։ Այս տիտղոսը ինծի զգալ տուաւ իմ գոյութեանս կարեւորութիւնը։ Երբ 16 տարեկան էի, արդէն կը ղեկավարէի իսլամներու և Հինտուներու միջեւ հաշտութեան գործը, որոնք կռիւի բռնուած էին Պոմպէյի մէջ։

Սակայն իմ ուսերուս վրայ դրուած այս մեծ պատասխանատուութեան ծանրութիւնը զգացի այն ատեն միայն երբ 20 տարեկանիս Լոնտոն գացի։

Թագաւորական պալատին մէջ տրուած ընդունելութեան մը հրաւիրուեցայ, ուր Վիքթորիա Թագուհին զիս իր կողքին նստեցուց, Քենթըրպըրիի Աւագերէցին քով, որ Անգլիոյ կրօնապետն է։

Անցան օրեր, որոնց ընթացքին կրցածիս չափ ուսում առայ ու գիտութիւն պաշարեցի, ինչպէս նաեւ աշխարհի ամէն կողմը յարգանքի արժանացայ։ Ասիկա անգնահատելի հարստութիւն մըն է։

Եսքի, գիտե՞ս քանի տարիէ ի վեր կրօնապետն եմ իմ հետեւորդներուս։

— Քանի՞...

— 61 տարիէ ի վեր.

— Հարց մը ես շատ կը հետաքրքրէ. ի՞նչ է քեզ ոսկիով կշռելու պատմութիւնը։

— Այս տարի Տար էլ Սալամի մէջ ականատես պիտի ըլլաս զիս ադամանդով կշռելու արարողութեան։ Տասը տարի առաջ զիս ոսկիով կշռեցին, երբ կրօնապետի պաշտօնիս յիսնամեակը լրացուցի։ Այդ գումարը իրենց կողմէ անկեղծ նուէր մըն է, բայց ես զայն նոյնութեամբ իրենց կը վերադարձնեմ, որպէս զի զայն օգտագործեն մեր ժողովուրդին զաւակներուն կրթութեան, դարմանումներուն եւ աղքատներու օգնութեան գործին։

Բացարձակ զրպարտութիւն կ'ընեն, երբ կ'ըսեն թէ այդ գումարին մէկ փրանքն անգամ գրպանս կը մտնէ։ Այսպէս, անգամ մը զրպարտեց անգլիացի թղթակից մը, նկարագրելով զիս ոսկիով կշռելու արարողութիւնը ու աւելցնելով որ իմ հետեւորդներս կը խմէին այն ջուրը որով ես կը լուացուէի, ու զայն շիշերու մէջ դրած դրամով կը ծախէին։

Անոր այնպիսի դաս մը տուի, որ մամուլի մարդը իր կեանքին մէջ երբեք պիտի չմոռնայ։

— Այս տարի քեզ կշռելիք ադամանդնե՞րն ալ պիտի վերադարձնես։

— Բնականաբար. այդ իրենց դրամն է միշտ։ Անոնց համար հնգամեայ ծրագիր մը պատրաստեցի՝ ուսումի, դարմանումներու և ընկերային օգնութիւններու համար։ Այս բոլորը կը կարօտին մեծ պիւտճէի մը։ Բարեբախտ եմ որ ծանրութիւնս բաւական մեծ է։

Ճաշը հազիւ աւարտած, ամուսնոյս քարտուղարը եկաւ ու ըսաւ.

— Ն. Վսեմութիւն, ինքնաշարժը պատրաստ է։

Աղա Խան ոտքի կանգնեցաւ ու ըսաւ.

— Եսքի, պատրաստուէ՛, երկար ճամբորդութիւն մը ունինք դէպի Թեհրան. և անմիջապէս պիտի մեկնինք։

— Ինչո՞ւ համար այս գիշերը հոս չանցընենք։

— Չեմ կարծեր որ գիշերը քեզի հաճելի թուի այս վայրին մէջ, մանաւանդ այս հին բերդին մէջ։ Ամէնայն դէպս, մեզ սպասող կայ Թեհրանի մէջ։

Բերդին ետեւի դռնէն դուրս ելանք, որովհետեւ ամուսինս չուզեց որ իր հետեւորդները նորէն իր շուրջ հաւաքուին, անոնց խնայելով նոր յոգնութիւններ։ Կեանքիս մէջ չեմ տեսած մարդ մը որ անոր ազդեցութիւնն ու ժողովրդականութիւնը ունենայ ու խուսափի փառքէ և ժողովուրդին իր շուրջ հաւաքուելէն։

Հալէպ (Շար. 8) Թարգմ. ՎԱՉԷ

ԿԵՆՍԱԳՐԱԿԱՆ ՏԵՂԵԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ Զ. ԴՈԼՈՒԽԱՆԵԱՆԻ ՄԱՍԻՆ

Զարան զաւակն է Ալեքսանդրապոլցի (այժմ Լենինական) մի նահապետական ընտանիքի։ Նրա հայրը՝ Աղասի Մակարեանը, բնիկ Ալեքսանդրապոլից, ուսել է տեղի առեւտրական դպրոցը, ապա Պետրոգրադի Պոլիտեխնիկ Ինստիտուտում։ Լաւ ձայն ունէր և նուագում էր ջութակի վրայ։

Զարայի մայրը՝ Տիկին Հեղինէն սերում է Ալեքսանդրապոլում յայտնի Բաբաեան ընտանիքից։

Զարայի մայրը և Հայկանուշ մօրաքոյրը նոյնպէս ունեն գեղեցիկ ձայն և յաճախ մասնակցել են Ալեքսանդրապոլում Արմէն Տիգրանեանի կազմակերպած համերգներին՝ Կոմիտասի երգերի փայլուն կատարումներով։ Աղասի և Հեղինէ Մակարեանները բացի Զարայից ունեն մի աղջիկ ես՝ Մարան։ Զարան մեծացել է Մոսկուայում, ուր ապրում էին իր ծնողները։ Նրանց ընտանիքը վայելում էր Մոսկուայի հայ համայնքի սէրն ու համակրանքը։

Զարա ու Մարա քոյրերը, շնորհիւ իրենց ծնողների, ստացել են հայեցի դաստիարակութիւն. խօսում են մաքուր հայերէն։

1937-ին Զարան աւարտելով միջնակարգ կրթութիւնը մտնում է Մոսկուայի Երաժշտանոցը և աւարտում է փայլուն նիշերով, 1941ին։ Երաժշտանոցում հետեւում է դաշնամուրի բաժնին, և ապա Արման Խաչատրեանի յորդորով միանգամայն նուիրւում է երգի՝ վոկալ մարզին և կարճ ժամանակամիջոցում դառնում է Մոսկուայի և Երեւանի բեմերի սիրուած երգչուհին։

Զարան 1942ին ամուսնանում է անուանի դաշնակահար և երգահան Ալեքսանդր Դոլուխանեանի հետ, որ որդին է Թիֆլիսում յայտնի փաստաբան Դոլուխանովին. Նրանք բախտաւորւում են երկու արու զաւակներով։

Զարայի քոյրը՝ Մարան կինն է համբաւաւոր երգիչ Պաւել Լիսիցեանի։

Պատերազմի վախճանից այս կողմ Զարա Դոլուխանեանի հռչակը թէ Հայաստանում և թէ Մոսկուայում, շնորհիւ իր դիւթիչ ձայնի և կատարողական բացառիկ ընդունակութեան, այնպէս տարածուեց, որ բոլորը հիացմունքով արտայայտուեցին նրա մասին։

Մոսկուան միշտ հարուստ է եղել կանացի մեծահռչակ ձայներով և խստապահանջ կատարողական արուեստի նկատմամբ, և եթէ Զարա Դոլուխանեանի անունը այժմ փայլում է եւրոպական մայրաքաղաքների դժուարահաճ հասարակութեան մէջ՝ ի զուր չէ։ Այսպէս է գրուած նրա մասին.

Ով լսել է Զարայի կատարումները, զգացել է նրա հմայիչ արուեստի առանձնայատկութիւնները, կը հաստատի որ նրա ձայնը անկրկնելի երանգ ունի, գերող է ու հաղորդական։

Երբ լսում ես նրա հայկական, եւրոպական երգերը և ռուսական ու եւրոպական օպերաներից զանազան արիաներ, թէկուզ յաճախ ունկնդրած լինես, թւում է առաջին անգամն է, որ լսում ես, այնքան անհատական շեշտ և գունաւորում կայ նրա կատարումների մէջ։ 1951ի գարնանը Զարան մասնակցեց Ֆլորանսի (Իտալիա) երգի համաեւրոպական փեստիվալին, և երբ, ի թիւս դժուարին կտորների, նա երգում է Բախի «Ավէ Մարիա»ն, իտալացիք օվացիաներով թնդացնում են սրահը։ Իտալացիք, որոնց դժուար է զարմացնել երգով ու երաժշտական կատարումներով, հիացած էին Զարայի կատարումների վրայ։ Նրա արուեստի և հազուագիւտ արժանիքների մասին իտալացի անուանի քննադատներ ներբողներ գրեցին ժամանակին։

Զարան իր համերգներով հմայեց եւրոպական մայրաքաղաքների երաժշտասէր հասարակութիւնը և ինչպէս այժմ Ամերիկայում արժանացած է ամենաբարձր գնահատանքի։

Անուանի երգչուհին հաստատապէս գտել է իր ուղին և հասել գագաթնակէտին։

Հայ ժողովուրդը միշտ տուած է պայծառ տաղանդներ արուեստի բոլոր մարզերում, բայց մանաւանդ այս վերջին քառասուն տարիներին՝ Սովետական Հայաստանի վերելքի շնորհիւ, ունեցել ենք բազմաթիւ տաղանդներ, որոնցից մէկն է մեր սիրելի հիւրը Զարա Դոլուխանեանը, արժանացած միջազգային համբաւի։

ՇՈՒՇԻԿ ԻՍԱՀԱԿԵԱՆ

ՍԹՈՔՀՈԼՄ
ԱՂՈՒՈՐ ԱՂՋԻԿՆԵՐՈՒ ՔԱՂԱՔԸ

Աշխարհի մէջ ոչ մէկ քաղաք ունի այնքան շատ աղուոր աղջիկներ, որքան Սթոքհոլմը և ոչ միայն գեղեցիկ, այլ՝ հրաշագեղ։ Այս կէտին մէջ Շուէտի ունեցած համբաւը՝ դեռ իր մենաշնորհը կը մնայ։ Այսուհանդերձ, ուշադիր քննութեան մը ենթարկենք զայն։

Շուէտուհիները, շատ կանուխէն կը սկսին գեղեցիկ ըլլալ։ Չենք խօսիր պզտիկ աղջիկներու մասին, որ ամբողջ Հիւսիսի մէջ, պատանութեան միջին շրջանը անցընելէ ետք, անմեղութեան գեղեցկութիւնն ունին։ Շուէտի մէջ, կ'երեւի չեն ճանչնար այն երջանիկ պահը, երբ մանկական տարիքի անմեղ գեղեցկութիւնը կը մահանայ, պատանութեան շնորհը դեռ չյայտնուած։ Տասներեք, տասնըչորս տարեկանին՝ Շուէտուհիները կատարեալ կիներ են, և բացարձակապէս վստահ իրենք իրենց վրայ. անոնք կեանքը կը դիմագրաւեն յանդուգն կերպով, առանց վախի և շատ ճարտարօրէն։

ԱԶԱՏՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ԱՆՓՈՒԹՈՒԹԻՒՆ

Միշտ զոյգ զոյգ դուրս կ'ելլեն, միշտ աղուոր են, միշտ դեղձանի և նրբամարմին։ Անշուշտ, անոնց մօտ ալ կը տիրապետէ տաբատի նորաձեւութիւնը, բայց, անոնց հագած տաբատները այնքան նեղ են, ծունկէն մինչև ոտքին վէգը, որ մարդ կը զարմանայ թէ ինչպէ՞ս կը հագուին։ Անոնց նախընտրած գոյնը բաց օրճագոյնն է։ Անոնց մազերը երկար են և շատ յաճախ ուսերնուն վրայ արձակուած։

Այսպէս, զոյգ զոյգ կը պտտին քաղաքին մէջ, հանրակառքով թէ ընդերկրեայ երկաթուղիով, աննպատակ կը թափառին։ Ինչպէս մեր մօտ կ'ընեն տասնեչորս և տասնեութ տարեկան տղաքը, երբ կը վայելեն իրենց առաջին ազատութիւնը՝ կը սպասեն հանրակառքի կայարանը, կը համրեն իրենց դրամները, բոլորը միասին կը դնեն, պաղպաղակ կամ շաքար կը գնեն և իրարու ձեռք կը բռնեն։ (Շար. ը Դ. էջ)

«ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ՓԱՍՏԱԲԱՆ»

ՖՈՍԹԸՐ ՏԱԼԸՍ ԳՐԱԳԷՏ ԱԼ ԷՐ...

Օլիի օդակայանին մէջ սովորական էին դարձած Ֆոսթըր Տալըսի յաճախակի երեւումները:

Ան Նիւ Եորքէն՝ կամ Թոքիոյէն դարձին Օլի կ'իջնէր յաճախ օդանաւէն, կը սիրէր մնալ մէկ քանի օր «Լոյս Քաղաք»ի մէջ, ուր սորված էր իր դաստիարակութեան մեծ մասը եւ ճանչցած մանաւանդ իր պատանեկութեան շրջանին Ճէնըթ Էվըրին... որ պիտի ըլլար հետագային Տիկ. Տալըս...

«Փարիզցի» մը կը նկատէին ֆրանսացիք զայն. իր սահուն ֆրանսերէնը հիացում կ'առթէր անոնց: Ամերիկեան դիւանագիտութեան գլուխը անցնելէ առաջ, տասնեակ անգամներ այցելած էր Փարիզ եւ քանի չափ անգամներ ալ արեւմտեան Եւրոպա, Սորպոն յաճախած էր իր պատանեկութեան շրջանին եւ անցուցած երիտասարդութեանը մեծ մասը «Պոլվար Սէն Միշէլ»ի վրայ...

Ճոն Ֆոսթըր Տալըս, Լօզանի մէջ ֆրանսերէնը սորվելէ յետոյ. 20 տարեկան էր երբ իր ծնողացը հետ 1908—1909 բնակեցաւ Փարիզ.

Սորպոնի մէջ հետեւեցաւ այդ շրջանին Անրի Պերկսոնի դասընթացքներուն եւ պատրաստուեցաւ միաժամանակ իրաւագիտական համալսարանի մուտքի քննութիւններուն.
Իբրեւ ասպարէզ ընտրած էր «Միջազգային փաստաբանութիւնը»:

Սակայն Փարիզի մէջ իր ուսանողական շրջանի ամենասիրելի յիշատակը կը մնար ամերիկացի տիպար մանկամարդուհիին Փարիզի մէջ Տիկ.ին հետ իր հանդիպումը. Մանկամարդուհին Փարիզի մէջ Տիկ. Մարթիի աղջկանց վարժարանը կը յաճախէր եւ կոչուած էր ըլլալու օր մը Տիկ. Տալըս...

Առաջին աշխարհամարտէն վերջ Ճոն Ֆոսթըր Տալըս, որպէս փաստաբան կարեւոր գրասենեակ մը կը վարէր արդէն, Ֆրանսայի Գերմանիոյ մէջ մասնաճիւղերով, Մ. Նահանգած կողմէ Փարիզ ղրկուեցաւ պատերազմական պարտքերուն եւ Նորոգութեանց յանձնախումբի իբրեւ ներկայացուցիչ.

Միջպատերազմեան շրջանին մէջ այցելեց յաճախ Ֆրանսա եւ հոն անցուց իր արձակուրդները:

Իր դիւանագիտական ասպարէզի շրջանին անթիւ անհամար անգամներ այցելեց Փարիզ.

Վերջին այցելութիւնը տըւաւ Փետրուարին սկիզբը եւ արդէն իսկ վարակուած ըլլալով իր անողոք հիւանդութեամբ, մերժեց ներկայ ըլլալ պաշտօնական ընդունելութիւններու եւ հացկերոյթներու:

ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ՓԱՍՏԱԲԱՆ

Տալըս մեծ մասնագէտ մըն էր փաստաբանական միջազգային օրէնքներու եւ օտար կառավարութիւններէ շատեր իր յաճախորդներն էին: Ունէր փաստաբանական գրասենեակներ Եւրոպայի կարեւոր կեդրոններու մէջ.

ՏԱԼԸՍ ԳՐԱԳԷՏ

Դիւանագիտական հարցերու շուրջ շատ կարեւոր ուսումնասիրութիւններ կը թողու Տալըս:

1998ին, Ծայր. Արեւելքէ համբորդութենէ մը վերջ, համոզուած ըլլալով որ Մ. Նահանգաց եւ Ճափոնի միջեւ պատերազմը անխուսափելի էր դարձած, գրեց «Պատերազմ, հաշտութիւն եւ փոփոխութիւն» խորագրին ներքեւ խիստ շահեկան ուսումնասիրութիւն մը, որ պատերազմի պատճառներու շուրջ փիլիսոփայական երկասիրութիւն մըն է.

Յետագային Ատոլֆ Հիթլեր խարոյկի վրայ վառուելու դատապարտող երկասիրութիւններու շարքին դասեց նաեւ Տալըսի այս գործը...

Երկրորդ ուսումնասիրութիւնը եղաւ «Պատերազմ կամ հաշտութիւն», Այս գործին մէջ ալ Տալըս վերլուծելով համաշխարհային կացութիւնը, բոլո-

դրութիւններ կը բանաձեւէր հաշտութեան պահպանման համար, եւ կը մատնանշէր պատերազմի եւ հաշտութեան միջեւ Արեւմուտքի կողմէ երեւակայուած «Մութ գօտիին վտանգները»...

ՏԱԼԸՍԻ ԿԵԱՆՔԻՆ ԳԼԽԱՒՈՐ ԴՐՈՒԱԳՆԵՐԸ

1888ին ծնաւ Ուաշինկթըն,
1908 Փրինսթընի համալսարանէն վկայուեցաւ, 1909ին աւարտեց Փարիզի մէջ Սորպոնի դասընթացքը,

1911ին Ճորճ Ուաշինկթըն համալսարանէն փաստաբան վկայուեցաւ, 1112ին ամուսնացաւ Օր. Ճէնըթ Էվըրիի հետ,

1916ին կեդրոնական Ամերիկայի հանրապետութիւններու հետ բանակցեցաւ, Փանամայի ջրանցքի պաշտպանութեան համար համաձայնութիւն մը կնքելու համար,

1918ին, Ամերիկեան տեղեկատուութեանց ծառայութեան մէջ բրաւ իր զինուորական ծառայութիւնը
1919ին Վերսայի հաշտութեան խորհրդաժողովին մասնակցեցաւ Մ. Նահանգաց պատուիրակութեան իբրեւ անդամ,

1919–1944 զբաղուեցաւ միջազգային փաստաբանութեամբ:

1944ին Նիւ Եորքի կառավարիչ՝ Տիուի մօտ, արտաքին քաղաքականութեան հարցերու խորհրդական կարգուեցաւ:

1945ին, Սան Ֆրանսիսքոյի մէջ Միացեալ Ազգերու Ուխտի ստորագրութեան իր մասնակցութիւնը բերաւ Մ. Նահանգաց պատուիրակութեան իբրեւ խորհրդական,

1945-1949 Լոնտոնի, Մոսկուայի եւ Փարիզի արտաքին նախարարաց խորհրդաժողովներու մասնակցեցաւ իբրեւ հանրապետական խորհրդական ժողովրդավար երեք նախարարներու;
1949 ին Մ, Նահանգաց Ծերակոյտի անդամ ընտրուեցաւ:

1950ին ծերակուտական ընտրութիւններու մասնակցելով պարտուեցաւ:

1950ին Հարրի Թրումընի կառավարութեան արտաքին գործոց մասնաւոր խորհրդականը եղաւ,

1991ին հեղինակը եղաւ Տալըս Ճափոնի հետ հաշտութեան
1952ին պատրաստեց ան Նախագահ Այզընհաուըրի ընտրութիւնը:

1953 Յունուարին արտաքին նախարար կարգուեցաւ:

1956ին վերաբուժական առաջին գործողութեան մը ենթարկուելով, խլիրդային ուռ մը հանուեցաւ աղիքներէն:

1958ին Ուոլթըր Ռիտի հիւանդանոցը փոխադրուեցաւ աղիքներու բորբոքումի մը հետեւանքով.

1959ի Փետր. 13ին կոնքի գործողութեան մը ընթացքին որովայնի քաղցկեղ մը հաստատուեցաւ:

Ք. ճառագայթներու միջոցաւ խնամուելէ վերջ Ֆլորիտա մեկնեցաւ ապաքինումի շրջանը հոն անցընելու համար, Ապրիլ 12 դարձեալ հիւանդանոց վերադարձաւ, Ապրիլ 14ին խլիրդային ուռ մըն ալ հաստատուեցաւ ողնայարին մէջ:

1959 Ապրիլ 15ին հրաժարեցաւ արտաքին նախարարութենէ:

Մայիս 11ին քօմասայ մը փութացուց մահը:

ՆԻՒ ԵՈՐՔ ՆԱՀԱՆԳԻ ԲՆԱԿՉՈՒԹԵԱՆ ԹԻՒԸ

Էլպընի, Նիւ Եորք.— Յառաջիկայ Յուլիսին, Նիւ Եորք նահանգի բնակիչներուն թիւը պիտի ըլլայ 16 774 000 կը գնահատէ Առողջապահական պաշտօնատունը: Անցեալ տարուան թիւը 16 595 000 էր. Նոյն պաշտօնատան համաձայն Նիւ-Եորք քաղաքին բնակչութիւնը պիտի շարունակէ մնալ 7,792 795, որ կը ներկայացնէ համանուն նահանգի բնակչութեան 46 5 առ հարիւր տոկոսը, 1950ին երբ կատարուած էր ընդհանուր մարդահամարը, Նիւ Եորք քաղաքին բնակչութեան համեմատութիւնը նահանգին հետ 53,2 առ հարիւր տոկոս էր:

ՈՒԻՍՔԻ «ՕԼՏ ՖԼԷՔ»Ը
ԳՐԱՒԱԾ Է ԱՄԲՈՂՋ ՇՈՒԿԱՆ
ԲԱՇԽՈՒՄԻ ԿԵԴՐՈՆ
ՀԱՆՍԱ
ԳԻՐԱՅԻ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՀԵՌԱՁԱՅՆ 17573

ԾԱՆՈՒՑՈՒՄՆԵՐԴ ՏՈՒՐ «ՍՈՒՐԻԱ»ԻՆ

Է. Ե. Շ Հաննար եւ Ընկերք

Ուրախ են ծանուցանել յարգոյ հասարակութեան, թէ քաղաքիս մէջ բացած են FORDSON թրաքթէօրներու կըտորներ փոխանակելու ուրիշ կեդրոն մը եւս:

ՔՈՒԵՒԹԼԻ ՓՈՂՈՑԱՑ, ԱՐՏՕ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹԵԱՆ ԴԻՄԱՑ (ՆԱԽԿԻՆ ՄԻԻԼԱՐՍ).

ՀԵՌԱՁԱՅՆ ԹԻՒ 11178 ՀԱԼԷՊ

ՍԻՆԵՄԱ ՕՓԵՐԱ

Երկուշաբթի 15 Յունիսէն սկսեալ Պայրամի Տօնին առիթով կը ցուցադրէ ժապաւէն մը որ միեւնոյն ատեն պի ի ցուցադրուի Գահիրէի, Աղեքսանդրիոյ, Դամասկոսի եւ Հալէպի մէջ:

Եգիպտական նոր տեսակի ժապաւէն մը որ կ'ուսումնասիրէ կարեւոր հարց մը, ուր Իսմայիլ Եասին ձեզ պիտի խնդացնէ այնքան՝ որքան չէք խնդացած իր բոլոր ժապաւէններուն մէջ: Անոր կ'ընկերանայ մեծ արուեստագիտուհի ՖԵՐՈՒԶԸ, որ բոլորին ծանօթ է իր շատ փոքր հասակէն:

ԻՍՄԱԻԼ ԵԱՍԻՆ ԹԱՐԱԶԱՆ

ԽԱՂԱՐԿՈՒԹԵԱՄԲ

ԻՍՄԱՅԻԼ ԵԱՍԻՆ, Ի. ՖԵՐՈՒԶԻ, ԱՊՏԻՒԼՍԱԼԱՄ ՆԱՊԼՈՒՍԻԻ ՀԱՍԱՆ ՖԱԵՔԻ ԶԷՅՆԷԹ ՍԸՏՔԻԻ.

ՏՊԱՐԱՆ ՄԱՍԻՍ

(ԳԵՂԱՄ ԱՏՈՒՐԵԱՆ),

ԹԻՒԼԷԼ ՓՈՂՈՑԱՑ, ՄԽԻԹԱՐԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆԻՆ ԴԻՄԱՑ

Կը ստանձնէ տպագրութիւնը ամէն տեսակ տպագրական գործերու

(Ֆաքթիւր մահազդ գիրք եւայլն):

● ՀԱՐՍԱՆԵԿԱՆ ԵՒ ՆՇԱՆԱԽՕՍՈՒԹԵԱՆ ՔԱՐԹԵՐ ●

Ճաշակաւոր գործ եւ դիւրամատչելի գիներ

ԱՏԵՆԱՈՒԵՐ

ՎԱՐՉԱՊԵՏ ՊԻՏԻ ՄՆԱՅ

ՄԻՆՉԵՒ 1961

ՆԻՒ ԵՈՐՔ. — «Նիւ Եորք Թայմզ» կը տեղեկանայ, որ գերման վարչապետ Տոքթ. Ատենաուեր որոշած է վարչապետութեան պաշտօնին վրայ մնալ մինչեւ Արեւմտեան Գերմանիոյ նոր ընտրութիւնները, որոնք տեղի պիտի ունենան 1961ի Սեպտեմբերին։

«Թայմզ»ի թղթակիցին հետ ունեցած տեսակցութեան մը ընթացքին, Ատենաուեր ըսած է. «Բնականաբար, պիտի ուզէի յաջորդ մը ունենալ յարմար ժամանակին, բայց նախ՝ Քրիստոնեայ Դեմոկրատները պէտք է շահին ընտրութիւնները»։

ՊՈՆՆ. — Աւստրալիոյ վարչապետ Մենզիս Պոնն հասաւ, խորհրդակցութիւններ ունենալու համար գերման ղեկավարներուն հետ։

ԱՇԽԱՐՀԻ

ԱՄԵՆԱԽՈՇՈՐ ՓԻՂԸ

Ուաշինկթըն.— Սմիթսոնեան հիմնարկութեան մէջ ցուցադրուիլ սկսաւ աշխարհի ամենախոշոր փիղին լցուած մարմինը։ Փիղը 1955ին սպաննուած էր Անկոլայի մէջ յայտնի որսորդ եւ հունգարական ծնունդով Ամերիկացի Ֆենիկովիի կողմէ։ Սմիթսոնեան հիմնարկութեան մօտ կենդանիներու մորթեր լեցնող մասնագէտներ երկու տարի աշխատած են փիղին մարմինը խոտով լեցնելով անոր նախկին վիճակը տալու համար։

Փիղը կը կշռէ 12 հազար ֆի լօկրամ եւ անոր բարձրութիւնը է տասներեք ոտնաչափ։

ՏԸ ԿՈԼ ԿԸ ՎԱԽՆԱՅ ԻՏԱԼԻԱ ԵՐԹԱԼԷ...

ՀՌՈՄ. — Իտալական ոստիկանութիւնը նկզութեան շատ խիստ միջոցներ ձեռք պիտի առնէ Իտալիոյ ալճերիացի բնակիչներուն վրայ, երբ Ֆրանսայի Նախագահ Շարլ Տը Կոլ այցելէ այս երկիրը։

Այս բացառիկ միջոցառումները ձեռք պիտի առնուին Ֆրանսական իշխանութիւններու պահանջին վրայ, նկատի առնելով որ Իտալիոյ մէջ կը գտնուին Ալճերիոյ Ազատագրական շարժման անդամներ։

Իտալիա բնակող Ալճերիացիներու թիւը երեք հազար կը հաշուուի, որոնց մեծ մասը կը բնակի Միլանի ճարտարարուեստական գօտիին մէջ։

ՀՐԹԻՌԱՏԸՐ

ՕԴԱՆԱՒԵՐՈՒ ԴԷՄ

ԼՈՆՏՈՆ. — Աշխատաւորական կուսակցութիւնը երէկ բացորոշ՝ արգելք դնելու ամերիկեան օդանաւեր Ֆրանսայէն Անգլիա փոխադրելուն դէմ։ Կառավարութեան այս տրամադրութիւնը խոր յուզում առաջացուցեր է անգլիացի ժողովուրդին մօտ։

Աշխատաւորական ղեկավար Անըրին Պեւըն ըսաւ որ ամերիկեան այս օդանաւերը Անգլիա փոխադրելը միայն հրամանատարներուն վերաբերող խնդիր չէ, այլ՝ կը ներկայանայ որպէս քաղաքական կարեւոր խնդիր մը։

ՄԱՐԴԸ ՈՐ 34 ՏԱՐԻ

ՉԷՐ ՔՆԱՑԱԾ

Էքքոռէ Լոմպարտինօ 34 տարիներէ ի վեր չէր կրցած քնանալ, 15 Մայիսին մեռաւ 68 տարեկան հասակին մէջ։

Այսպէսով անքնութեան մրցանիշ մը հաստատած էր Էքքոռէ որ բնաւ չէր կորսնցուցած իր զուարթութիւնը եւ վաճելու համար անքուն մնացած գիշերներուն անտանելի նեղութիւնը ուշ ժամերուն կ'ելլէր եւ առաս հաս կուտէր։

Ան վերջերս քաշուած էր ամարանոց հանգստանալու համար։

ՀՐԱՇԱԼԻ ԿԵՐՊՈՎ

Նոր ամուսնացած կին մը կ'ըսէ իր բարեկամուհիին.

— Ամուսինս ու ես հրաշալի կերպով կը հաշտուինք։ Ան դրամ կը շահի եւ ես կը ծախսեմ անոր շահածը։

ՄԱԳՆԻՍԱՑՆՈՂ-ՈԳԵՀԱՐՅ

ՓՐՈՖ. ՖԵԼԵՔԻ

ՖԱՔԻՐ ԱՍՏՂԱԳԷՏ

ՔԵԼԼԵՄԼԻ ՊՈՂՈՍԵԱՆ

Կարող խումբի դիմաց թիւ 16 օթօպիւս-Ճելլումկայան թիւ 181 տուն, առաջին յարկ։ Հեռաձայն 19069

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

Եղերաբախտ ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ՍԻՆԱՆԵԱՆի դառնաղէտ մահուան քառասունքին առթիւ, հոգեհանգստեան պաշտօն պիտի կատարուի Կիրակի, 21 Յունիս 959, յաւարտ Ս. Պատարագի, Նոր Գիւղի Ս. Գէորգ եկեղեցւոյ մէջ։

Հանգուցեալին յիշատակը յարգողները կը հրաւիրուին ներկայ գտնուիլ

ՍԻՆԵՄԱ ԱՄՓԻՐ

Երկուշաբթի 15 Յուլիսէն սկսեալ Իսլամական Տօնին առթիւ կը ցուցադրէ բնական գոյներով եւ իր տեսակին մէջ ամենէն բնական եւ ամենէն հետաքրքրական ու առինքնող ժապաւէնը՝

ԿՐԱԿԷ ԱՂՋԻԿԸ

ԳԼԽԱՒՈՐ ԴԵՐԱԿԱՏԱՐ **ԺԸՆ ՀՈՒԿԶ** («ՔՈՒԷՑ ՊԵՏ»Ի ԺՊՏԱՒԷՆԻՆ ՀԵՐՈՍԸ)

ՀԵՐՈՍՈՒՀԻՆ՝ ԱՐԱԲ ԴԵՐԱՍԱՆՈՒՀԻ **ԼԷՅԼԱ ՐԱՖԻ**

ԵՒ ՄԱՍՆԱԿՑՈՒԹԵԱՄԲ ՀԱԶԱՐԱՒՈՐ ԵՐԿՐՈՐԴԱԿԱՆ ԴԵՐԱՍԱՆՆԵՐՈՒ։

Արեւելքի եւ արեւմուտքի ուժերուն միացումով արտադրուած այս ժապաւէնը կ'արժէ տեսնել քանի մը անգամ։

Հ. Բ. Ը. Մ. Հ. Բ. Ը. Մ.

ԱԶԶԸ ԼՈՅՍ ՀԱԼԵՊԱՀԱՅ ՕՐԻՈՐԴՆԵՐՈՒ ԵՒ ՏԻԿԻՆՆԵՐՈՒ

ԽՈՀԱՆՈՑԻ ԴԱՍԸՆԹԱՑՔ

Հանոյքն ունինք հալեպահայ տիկիններու եւ օրիորդներու յայտարարելու թէ տարիներէ ի վեր զգալի պահանջքի մը գոհացում տալու մտահոգութեամբ Հ. Բ. Ը. Միութեան ՏԻԿՆԱՆՑ ՅԱՆՁՆԱԽՈՒՄԲԸ որոշած է 1 ՅՈՒԼԻՍ 1959-էն սկսեալ հաստատել ԽՈՀԱՆՈՑԻ ԴԱՍԸՆԹԱՑՔ մը օգտակար հանդիսանալու համար տիկիններու եւ օրիորդներու։ Դասընթացքին արձանագրութիւններն արդէն իսկ սկսած են։

Փափաքողներ արձանագրուելու եւ պայմաններուն տեղեկանալու համար պէտք է դիմեն Հ. Բ. Ը. Միութեան գրասենեակի քարտուղարներուն եւ կամ Տիկնանց Յանձնախումբի անդամուհիներուն։

Դիւրամատչելի պայմաններով բացառիկ առիթ մը բոլոր հայ տիկիններու եւ օրիորդներու։

Հ. Բ. Ը. ՄԻՈՒԹԵԱՆ ՏԻԿՆԱՆՑ ՅԱՆՁՆԱԽՈՒՄԲ

ՍԹՈՔՀՈԼՄ

ԱՂՈՒՈՐ

ԱՂՋԻԿՆԵՐՈՒ

ՔԱՂԱՔԸ

(Շար. Բ. էջէն)

Զարմանալի է թէ ինչպէ՞ս կրնան միաժամանակ թէ տղայ ըլլալ թէ անամօթ։ Եթէ այր մարդ մը իրենց նայի՝ անոնք կը փոխադարձեն անոր նայուածքը, երկար ատեն եւ առանց կարմրելու։ Երբեք աչքերը վար չեն իջեցներ եւ կը շարունակեն իրենց պաղպաղակը ուտել կամ իրենց շոգոլան ծծել։

Տասնեհինգ տարեկանէն ետք, անոնց գեղեցկութիւնը կը պոռթկայ։ Բայց, քաղաքին գեղեցիկները տեսնելու համար ուրիշ տեղերու պէս պէտք չըկայ որոշ ժամբու մը անցքին սպասելու, օրուան որոշ մէկ ժամուն։ Սթուրէ Փլանը եւ Քունկսկաթամը—որ ամենէն մեծ եռուզեռը ունեցող հրապարակը եւ փողոցն են—այդ առանձնաշնորհը ունեցողները չեն։ Ամբողջ Սթոքհոլմը, կեդրոնէն մինչեւ շրջաններու թաղամասերը, լեցուն է աղուոր աղջիկներով։

Անոնց համար ժամ չկայ։ Առտուընէ պատրաստ են ու կը փայլին գոյներով լուսայորդ աչքերով ու վարսերով։ Վաճառատուներու եւ սպասարկութեանց պաշտօնեայ են իրենց գործին կ'երթան, բոլորն ալ բնական վայելչութեամբ հագուած։ Քիչ յետոյ դուրս կը թափին աւելի պզտիկ աղջիկներն ալ որ մարդ չի գիտեր թէ այդ պահուն ինչո՞ւ դուրս կ'ելլեն,— երեւի, միւս մարդոց մէջ գտնուելու իրենց փափաքն է միայն։

ՄԵԾԱՇՈՒՔ ՏԵՍԱՐԱՆ

Տեսարանը մեծաշուք է, մանաւանդ Երկուշաբթի օր։ Իսկապէս, Կիրակի օրը, Սթոքհոլմը ժողովուրդի մեծ մասէն կը պարպուի եւ կը լեցուի գիւղացիներով, Մինչ Երկուշաբթի օր, կ'երեւի թէ Սթոքհոլմի աղջիկները փողոց կ'ելլեն, գրեթէ բոլորը, կարծէք թէ հաստատելու համար քաղաքին վրայ ունեցած իրաւունքը։

Բայց, առաջին օրերու զարմանքէն ետք, ահա, կը ըսկըսին կասկածները, որոնց կ'ընկերանայ դժգոհանք մը։ Եւ այդ այդ դժգոհանքը կը ստեղծուի, երբ բան մը գեղեցիկ ըլլալով հանդերձ անկատար կը թուի, Եւ մարդ հարց կուտայ՝ իսկ ո՞ւր են գեղեցիկ տիկինները։ Աղջիկները, ընդհանրապէս հազարներով կը համրուին։ Երեսունը անց կիներու մասին չեմ խօսիր։ Ամէն պարագայի մէջ պիտի չըլլար համարձակիլ ըսել թէ անոնք բոլորն տգեղ են։ Բայց նոյնիսկ 25 տարեկանի միջեւ կիներն ալ որեւէ հմայք չունին, մինչ գեղեցիկ Ֆրանսուհի մը կամ Իտալուհի մը, այդ տարիքին մեծ չափով ցոյց կու տան իրենց անհատականութիւնը։

Սակայն, գէր չեն։ Շուէտացիք՝ նիհարներու ժողովուրդ են, հսկաներու ժողովուրդ են եւ կիները՝ մինչեւ իրենց ամենէն մեծ տարիքը նրբամարմին են։ Անոնց դէմքերէն անհետացած է գեղեցկութիւնը, գոյները մարած են եւ աչքերը չունին այն վառվռուն լոյսը։

Ի՞նչ պատահեցաւ։ Բոլոր օտարականները ուշադրութիւն կը դարձնեն այս բանին եւ կը ջանան բացատրութիւն մը գտնել։ Կը կարծեմ թէ Շուէտուհիները, քսանըհինգ տարեկանը անցնելէ ետք կը կորսնցնեն իրենց գեղեցկութիւնը, որովհետեւ աւելի երեւոյթական էր ան։ Եթէ լաւ մը նայինք գեղեցիկ աղջիկներուն, պիտի տեսնենք որ հիմնովին գէշ չինուած են։ Անշուշտ, գոյները վառ են, մորթը հրաշալի է, մազերը, շլացուցիչ են, բայց, ամբողջութիւնը՝ գեղեցիկ չէ։